A NEW COURSE IN READING PALI

Bài 9.4

Đoạn kinh 5 (DN)

Atha kho, bhikkhave, Vipassissa Bhagavato arahato Sammāsambuddhassa etadahosi: "yannūnâhaṃ dhammaṃ deseyyan"ti. Atha kho, bhikkhave, Vipassissa Bhagavato arahato Sammāsambuddhassa etadahosi: "adhigato kho me āyaṃ dhammo gambhīro duddaso duranubodho santo paṇīto atakkâvacaro nipuṇo paṇḍitavedanīyo. Ālayarāmā kho panâyaṃ pajā ālayaratā ālayasammuditā. Ālayarāmāya kho pana pajāya ālayaratāya ālayasammuditāya duddasaṃ idaṃ ṭhānaṃ yadidaṃ idappaccayatāpaṭiccasamuppādo. Idampi kho ṭhānaṃ duddasaṃ yadidaṃ sabbasaṃkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānaṃ. Ahañc'eva kho pana dhammaṃ deseyyaṃ, pare ca me na ājāneyyuṃ; so mam'assa kilamatho, sā mam'assa vihesā"ti.

Từ vựng đoạn kinh 5

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Atha	Rồi, thì [đệm]	Phụ
2	Kho	Quả thực [đệm]	Phụ
3	Bhikkhu	Tỳ Kheo	Danh, nam
4	Vipassi	Tên riêng	Danh, nam
5	Bhagavant	Đức Thế Tôn	Danh, nam
6	Arahant	A La Hán	Danh, nam
7	Sammāsambud dho	Chánh Đẳng Giác	Danh, nam
8	So~sa/tam~tad/ sā Eso~esa/etam~e tad/esā	Người này, vật này	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
9	Ahosi	Thì, là	Động, bất định, chủ động, mô tả
10	Yaṃnūnāhaṃ	Bây giờ ta hãy [Yaṃ + nūna + ahaṃ]	Đặc ngữ
11	Deseti	Thuyết, nói	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
12	(i)ti	[Kí hiệu trích dẫn]	Phụ
13	Adhigata	Được đạt đến	Quá phân
14	Myāyaṃ	Me + ayam	Hợp âm
15	Me	Tôi, ta [gián bổ, sở hữu cách số ít]	Đại, nhân xưng, 1
16	Ayaṃ/idaṃ~im	Người này, vật này	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3

	aṃ/ayaṃ		
17	Dhammo	Pháp	Danh, nam
18	Gambhīra	Thâm sâu	Tính
19	Duddasa	Khó thấy	Tính
20	Duranubodha	Khó hiểu	Tính
21	Santa	An tịnh	Tính
22	Paṇīta	Tuyệt diệu, kì diệu	Tính
23	Takkaṃ	Tư duy	Danh, trung
24	Avacara	Thuộc lĩnh vực	Tính
25	Nipuṇa	Tinh tế	Tính
26	Paṇḍito	Bậc trí	Danh, nam
27	Vedanīya -	Được chứng	Tính
28	Ālayaṃ	Sự dính mắc	Danh, trung
29	Rāma	Vui thích	Tính
30	Pana	Và, lại nữa, như vậy,	Phu
21	D.:=	ngược lại [đệm]	
31	Pajā Rata	Loài người	Danh, nữ Tính
32	Sammudita	Vui sướng Thỏa thích	Tính
33	Sammuutta	Điều kiện, trạng	111111
34	Thānaṃ	thái, nguyên nhân	Danh, trung
35	Yadidam	Tức là	Đặc ngữ
26	T1 /-	Trạng thái có	D 1 ~
36	Idappaccayatā	nguyên nhân	Danh, nữ
37	Pațicca	Dựa vào	Giới từ
38	Samuppādo	Sự sinh	Danh, nam
39	Pi	Và [đệm]	Phụ
40	Sabba	Tất cả, toàn bộ	Tính
41	Saṅkhāro	Pháp hữu vi	Danh, nam
42	Samatho	Sự an tịnh, sự vắng	Danh, nam
		lặng	,
43	Upadhi	Sự dính mắc, sự chấp thủ	Danh, nam
44	Paţinissaggo	Sự từ bỏ	Danh, nam
45	Taṇhā	Ái dục	Danh, nữ
46	Khayo	Sự triệt tiêu	Danh, nam
47	Virāgo	Sự chấm dứt tham ái	Danh, nam
			,
48	Nirodho	Sự tịch diệt	Danh, nam
49	Nibbānam	Niết Bàn	Danh, trung
50	Ce	Và, hoặc [liên kết]	Phụ
51	Eva	[nhân mạnh]	Phụ
52	Paro/param/pa	Cái khác, vật khác	Đại

	rā		
53	Ca	Và, hoặc	Phụ
54	Na	Không	Phụ
55	Ājānāti	Biết, hiểu	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
56	So~sa/tam~tad/ sā Eso~esa/etam~e tad/esā	Người đó, vật đó	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
57	Aham	Tôi, ta	Đại, nhân xưng, 1
58	Assa	Thì, là	Đại, chủ động, cầu khiến
59	Kilamatho	Sự mệt mỏi	Danh, nam
60	Vihesā	Sự phiền nhiễu	Danh, nữ

Ngữ pháp đoạn kinh 5

STT	Điểm Ngữ pháp	Tổng quát	Đoạn kinh 5
1	NA	NA	NA

Đoạn kinh 6 (Dhp)

Ko imam pathavim vijessati, yamalokañca imam sadevakam? ko dhammapadam sudesitam, kusalo pupphamiva pacessati?

Sekho pathavim vijessati, yamalokañca imam sadevakam; sekho dhammapadam sudesitam, kusalo pupphamiva pacessati.

Phenûpamam kāyamimam viditvā, marīcidhammam abhisambudhāno; chetvāna mārassa papupphakāni, adassanam maccurājassa gacche.

Yo bālo maññati bālyam, paṇḍito'vâpi tena so; bālo ca paṇḍitamānī, sa ve «bālo»ti vuccati.

Từ vựng đoạn kinh 6

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Ko/kim/kā	Ai, cái gì	Đại, nghi vấn
2	Ayam/idam~i am/ayam	Người này, vật này	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
3	Pathavī	Mặt đất	Danh, nữ
4	Vijessati	Chinh phục	Động, tương lai, chủ động, mô tả
5	Yamo	Diêm Vương	Danh, nam
6	Loko	Thế gian	Danh, nam
7	Ca	Và, hoặc	Phụ
8	Sadevaka	Bao gồm chư thiên	Tính
9	Dhammam	Pháp	Danh, trung
10	Padam	Câu	Danh, trung
11	Su-	Tốt, khéo	Tiền tố
12	Desita	Được nói, được giảng	Quá phân
13	Kusala	Giỏi, khéo	Tính
14	Puppham	Bông, hoa	Danh, trung
15	Iva	Giống như	Phụ
16	Pacessati	Thu thập, hiểu biết	Động, tương lai, chủ động, mô tả
17	Sekho	Đệ tử, vị hữu học	Danh, nam
18	Pheṇaṃ	Bọt biển	Danh, trung
19	Upama	Giống như	Tính
20	Kāyo	Thân	Danh, nam
21	Viditvā	Nhìn	Động, bất biến
22	Marīci	Tia sáng, ảo ảnh	Danh, nữ
23	Dhamma	Có bản chất, công thức [X-dhamma = có bản chất X]	Tính
24	Abhisambudh āna	Giác ngộ	Tính
25	Chetvāna	Chặt đứt, cắt đứt	Động, bất biến
26	Māra	Ma vương	Danh, nam
27	Papupphaka m	Mũi tên hoa	Danh, trung
28	Dassanam	Phạm vi thấy được	Danh, trung
29	Maccu	Sự chết, cái chết	Danh, nam
30	Rājant	Vua	Danh, nam
31	Gacchati	Đi	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
32	Yo/yaṃ/yā	Người mà, vật mà Mà người ấy, mà vật ấy Người nào, vật nào	Đại, quan hệ
33	Bālo	Người ngu	Danh, nam
34	Maññati	Nghĩ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả

35	Bālya	Ngu	Tính
36	Paṇḍito	Người sáng suốt, người trí tuệ	Danh, nam
37	Vā	Và, hoặc [đệm]	Phụ
38	Pi	Và [đệm]	Phụ
39	So~sa/tam~ta d/sā Eso~esa/etam ~etad/esā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
40	Mānin	Người ngã mạn, người tự cao [X-mānin] = [người ngã mạn mình là X]	Danh, nam
41	Ve	Quả thật, thật sự [nhấn mạnh]	Phụ
42	(i)ti	[Kí hiệu trích dẫn]	Phụ
43	Vuccati	Được gọi	Động, hiện tại, bị động, mô tả

Ngữ pháp đoạn kinh 6

STT	Điểm Ngữ pháp	Tổng quát	Đoạn kinh 6
1	Động từ maññati	[A B maññati] = [nghĩ A có	maññati bālyaṃ
	kết hợp với 2 trực	tính chất B], trong đó:	
	bổ cách		
		(1) A là danh từ	
		(2) B là tính từ	
		(3) A và B đều ở trực bổ	
		cách, cùng tính, cùng	
		số	
		(4) A có thể được giản	
		lược	

Đoạn kinh 10 (AN)

ko nu kho, samma rathakāra, hetu ko paccayo yamidam {yadidam (ka.)} cakkam chahi divasehi niṭṭhitam tam pavattitam samānam yāvatikā abhisankhārassa gati tāvatikam gantvā cingulāyitvā bhūmiyam papati? ko pana, samma rathakāra, hetu ko paccayo yamidam cakkam chahi māsehi niṭṭhitam chārattūnehi tam pavattitam samānam yāvatikā abhisankhārassa gati tāvatikam gantvā akkhāhatam maññe aṭṭhāsī' ti? 'yamidam, deva, cakkam chahi divasehi niṭṭhitam tassa nemipi savankā sadosā sakasāvā, arāpi savankā sadosā sakasāvā, nābhipi savankā sadosā sakasāvā. tam

nemiyāpi savankattā sadosattā sakasāvattā, arānampi savankattā sadosattā sakasāvattā, nābhiyāpi savankattā sadosattā sakasāvattā pavattitam samānam yāvatikā abhisankhārassa gati tāvatikam gantvā cingulāyitvā bhūmiyam papati. yam pana tam, deva, cakkam chahi māsehi niṭṭhitam chārattūnehi tassa nemipi avankā adosā akasāvā, arāpi avankā adosā akasāvā, nābhipi avankā adosā akasāvā. tam nemiyāpi avankattā adosattā akasāvattā, arānampi avankattā adosattā akasāvattā, nābhiyāpi avankattā adosattā akasāvattā pavattitam samānam yāvatikā abhisankhārassa gati tāvatikam gantvā akkhāhatam maññe aṭṭhāsī"'ti.

"siyā kho pana, bhikkhave, tumhākam evamassa —

'añño nūna tena samayena so rathakāro ahosī'ti! na kho panetam, bhikkhave, evam daṭṭhabbam. aham tena samayena so rathakāro ahosim. tadāham, bhikkhave, kusalo dāruvankānam dārudosānam dārukasāvānam. etarahi kho panāham, bhikkhave, araham sammāsambuddho kusalo kāyavankānam kāyadosānam kāyakasāvānam, kusalo vacīvankānam vacīdosānam vacīkasāvānam, kusalo manovankānam manodosānam manokasāvānam. yassa kassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā kāyavanko appahīno kāyadoso kāyakasāvo, vacīvanko appahīno vacīdoso vacīkasāvo, manovanko appahīno manodoso manokasāvo, evam papatitā te, bhikkhave, imasmā dhammavinayā, seyyathāpi tam cakkam chahi divasehi niṭṭhitam.

"yassa kassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā kāyavanko pahīno kāyadoso kāyakasāvo, vacīvanko pahīno vacīdoso vacīkasāvo, manovanko pahīno manodoso manokasāvo, evam patitthitā te, bhikkhave, imasmim dhammavinaye, seyyathāpi tam cakkam chahi māsehi niṭṭhitam chārattūnehi.

Chú giải:

(1) sakasāvāti pūtisārena ceva pheggunā ca yuttā.

Từ vựng đoạn kinh 10

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Ko/kiṃ/kā	Ai, cái gì	Đại, nghi vấn
2	Nu	Bấy giờ, khi ấy [Đệm]	Phụ
3	Kho	[Đệm]	Phụ
4	Samma	Thân mến, mến yêu [hô cách, số ít]	Tính
5	Ratho	Xe ngựa	Danh, nam
6	Kāro	Người làm	Danh, nam
7	Hetu	Nguyên nhân, điều kiện	Danh, nam

[&]quot;tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbam —

^{&#}x27;kāyavankam pajahissāma kāyadosam kāyakasāvam, vacīvankam pajahissāma vacīdosam vacīkasāvam, manovankam pajahissāma manodosam manokasāvan'ti. evanhi vo, bhikkhave, sikkhitabban'ti.

8	Paccayo	Nguyên nhân, cơ sở	Danh, nam
		Người mà, vật mà	,
9	Yo/yam/yā	Mà người ấy, mà vật ấy	Đại, quan hệ
		Người nào, vật nào	
10	Ayaṃ/idaṃ~i		D ' 10 . /1'4' 1 2
10	am/ayam	Người này, vật này	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
11	Yadidam	Tức là	Đặc ngữ
12	Cakkaṃ	Bánh xe	Danh, trung
13	Cha	6	Số
14	Divaso	Ngày	Danh, nam
		Được làm xong, được	
15	Nițțhita	hoàn thành, được chuẩn	Quá phân
		bį	
	So~sa/taṃ~ta		
16	d/sā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
10	Eso~esa/etam	Tiguoray, var ay	Dai, illian Aung/em dinn, 3
	~etad/esā		
17	Pavattita	Được làm cho quay	Quá phân
18	Samāna	Thì, là, tổn tại	Hiện phân
		Trong chừng mực nào,	
19	Yāvataka	trong phạm vi nào [dạng	Tính
		nữ tính là yāvatikā]	
20	Abhisankhāro	Sự chuẩn bị, sự hoạt	Danh, nam
		động	
21	Gati	Hành trình, lộ trình	Danh, nữ
22	/TD= 4 1	Trong chừng mực đó,	TT 1
22	Tāvataka	trong phạm vi đó [dạng	Tính
22	Cantra	nữ tính là tāvatikā]	
23 24	Gantvā	Đi Voay vàna guay vàna	Động, bất biến
25	Ciṅgulāyitvā Bhūmi	Xoay vòng, quay vòng Mặt đất, đất	Động, bất biến Danh, nữ
26	Papati	Rơi xuống, ngã xuống	Động, bất định, chủ động, mô tả
27	Pana Pana	Và [Đệm]	Phu
28	Māso	Tháng	Danh, nam
29	Ārattaṃ	Thời gian, giai đoạn	Danh, trung
30	Ūna	Kém hơn, ít hơn	Tính
30	Спа	Giác quan, trục bánh xe,	Timi
31	Akkho	xí ngầu, một dạng đơn	Danh, nam
31	AKKIIU	vị đo lường	Daini, nam
	_	Bị tắc, bị đánh, bị giẫm,	
32	Āhata	bị tác động	Quá phân
33	Maññe	[nhấn mạnh]	Trạng
34	Ațțhāsi	Đứng lại	Động, bất định, chủ động, mô tả
35	(i)ti	[Kí hiệu trích dẫn]	Phụ
JJ	(1 <i>)</i> U	[EZI IIIĞU ÜLCII GAII]	1 11Å
36	Devo	Vị trời, ông vua	Danh, nam

37	Nemi	Vành (bánh xe)	Danh, nữ
38	Pi	Và [Đệm]	Phụ
39	Sa-	Cùng với, của bản thân	Tiền tố
40	Vaṅka	Cong, vẹo, lừa đảo	Tính
41	Doso	Sự tức giận, sự hư hỏng, lỗi lầm	Danh, nam
42	Sakasāva	Xem chú giải (1)	
43	Aram	Căm bánh xe	Danh, trung
44	Nābhi	Trục bánh xe	Danh, nữ
45	-tta	Ráp vào một danh từ nguyên mẫu để tạo thành một danh từ nguyên mẫu mới, trung tính, mang nghĩa trừu tượng – tức chỉ trạng thái, điều kiện Ví dụ: Buddha (Phật) Buddhatta (trạng thái Phật, điều kiện Phật). Buddha là nam tính, còn Buddhatta là trung tính	Hậu tố
46	Siyā	Thì, là, tồn tại	Động, chủ động, cầu khiến
47	Tvaṃ	Bạn, anh	Đại, nhân xưng, 2
48	Evaṃ	Như vậy, như thế	Trạng
49	Assa	Thì, là, tồn tại	Động, chủ động, cầu khiến
50	Añña	Khác	Tính
51	Nūna	Quả thật, chắc chắn [Nhấn mạnh]	Phụ
52	Samayo	Thời gian, dịp	Danh, nam
53	Ahosi	Thì, là, tồn tại	Động, bất định, chủ động, mô tả
54	Na	Không	Phụ
55	Daţţhabba	Được thấy, được hiểu	Tương phân
56	Aham	Tôi, ta	Đại, nhân xưng, 1
57	Kusala	Thiện, giỏi, tốt, hay, khéo léo	Tính
58	Dāru	Gỗ	Danh, trung
59	Etarahi	Bây giờ, hiện nay	Trạng

60	Bhikkhu	Tỳ Kheo	Danh, nam
61	Arahant	A La Hán	Danh, nam
62	Sammāsambu ddho	Chánh Đẳng Giác	Danh, nam
63	Kāyo	Thân	Danh, nam
64	Vacī	Lời nói	Danh, nữ
65	Manas	Tâm	Danh, trung
66	-ci	Nào [phiếm định] (Bất kỳ người nào, bất kỳ vật nào)	Hậu tố
67	Vā	Và, hoặc [liệt kê]	Phụ
68	Pahīna	Được từ bỏ	Quá phân
69	Pa-	Hướng tới, ở trước, phía trước, ra ngoài	Tiền tố
70	Patita	Rơi	Quá phân
71	Dhammo	Pháp	Danh, nam
72	Vinayo	Luật	Danh, nam
73	Seyyathā	Giống như	Trạng
74	Pi	[Đệm]	Phụ
75	Tasmā	Do đó	Đặc ngữ
76	Iha	Ở đây	Trạng
77	Sikkhitabba	Được học tập, được rèn luyện, được cố gắng	Tương phân
78	Pajahati	Từ bỏ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
79	Hi	Quả thực, bởi vì	Phụ
80	Vo	Anh, bạn [trực bổ, sở hữu, dụng cụ cách số nhiều]	Đại, nhân xưng, 2
81	Pūti	Hư thối, hư hoại	Tính
82	Sāro	Cốt lõi, phần lõi, giá trị	Danh, nam
83	Ca	Và, hoặc [liệt kê]	Phụ
84	Eva	[Nhấn mạnh]	Phụ
85	Pheggu	Gỗ xung quanh ruột cây	Danh, trung
86	Yutta	Được kết nối, được ráp nối	Quá phân

Ngữ pháp đoạn kinh 10

- (*) Nhắc lại: Cụm từ (phrase) là một nhóm từ tức gồm hai từ (có thể là từ đơn, có thể là từ ghép) trở lên có liên kết với nhau. Ở đây, chúng ta bỏ qua cụm động từ, tức chỉ xét những cụm từ không chứa động từ lưu ý 'không chứa' ở đây nghĩa là hoàn toàn KHÔNG CÓ, KHÔNG TÔN TẠI, chứ KHÔNG PHẢI Giản Lược. Về chức năng, cụm từ nào cũng có thể quy về chức năng của một từ đơn. Ví dụ:
 - (a) Cụm danh từ (Noun phrase) tức nó như một danh từ đơn: Tôi lạy [Đức Phật cao thượng]
 - (b) Cụm tính từ (Adjective phrase) tức nó như một tính từ đơn: Thẳng bế [**như con khỉ**] nhảy múa suốt cả buổi.
 - (c) Cụm trạng từ (Adverb phrase) tức nó như một trạng từ đơn: Anh ta chạy [**vắt giò lên cổ**]
- (**) Nhắc lại: đại từ nhân xưng/chỉ định ngôi 3 có thể được dùng để nhấn mạnh cho danh từ khác kể cả khi danh từ khác này là một đại từ
- (***) [yo koci = bất kỳ ai, bất kỳ vật gì]. Yo và Ko vẫn sẽ biến theo 8 cách tùy theo chức năng ngữ pháp của chúng trong câu. Chúng vẫn đóng 1 trong 2 vai trò: (1) Danh từ, (2) Tính từ

Đọc đoạn kinh và chú giải trên, đồng thời xem xét/trả lời tuần tự các vấn đề sau:

- [1] Trong câu kinh đầu tiên, [ko hetu], [ko paccayo] là nhóm từ (phrase) hay là một mệnh đề (clause). Nếu nó là nhóm từ, thì nó đóng vai trò gì? Nếu nó là mệnh đề thì nó liên hệ với phần còn lại trong câu theo nguyên tắc ngữ pháp/cách thức nào?
- [2] Cũng trong câu kinh đầu tiên, hãy lý giải chức năng ngữ pháp cụm từ **yamidaṃ**
- [3] Danh từ **araṃ** trong đoạn kinh trên có gì lạ? Hãy lý giải điểm lạ đó.